

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان
مدیریت امور پرستاری

کنفرانس علمی آموزش به بیمار:

بررسی نیازهای آموزشی بیمار

سکینه پرستش

کارشناس آموزش سلامت

خداوند را بندگان است که نیازمندان
نیاز خود را بر آنان عرضه میدارند، آنان
در روز قیامت (از عذاب) ایمن هستند.

امام صادق (ع)

➤ از مهمترین نقش های شش گانه پرستار **نقش آموزشی** وی می باشد.

➤ آموزش به بیمار در مراقبت مدرن امروزی یک عنصر بسیار با اهمیت بوده

➤ آموزش فعالیتی است که موجب یادگیری فرد شده و باعث تغییر در رفتار و تجربه و عملکرد فرد در موقعیت جدید می شود.

➤ فرایند کمک به بیمار جهت کسب دانش و مهارت و نگرش مرتبط با مشکل سلامتی یا ارتقاء سلامت وی میباشد

اهداف مهم آموزش به بیمار جهت دستیابی به نتایج مثبت سلامتی :

- تغییر رفتارهای بهداشتی و پیشگیری از بیماری و نگهداری و ارتقاء سلامت

- اعاده سلامتی و بهبود وضعیت سلامتی بیمار

- بهبود سازگاری و انطباق بیمار و خانواده با وضعیت پیش آمده

- بهبود کیفیت زندگی با کاهش عوارض، درد و رنج

➤ در واقع آموزش به بیمار **مجموعه تجربیاتی** است که برای بیمار فراهم می شود تا تأثیری مثبت بر **آگاهی، عملکرد و نگرش** او در مراقبت از خود داشته باشد.

➤ امروزه آموزش به بیمار نه تنها یک مهارت بلکه یک مسئولیت است و جزو نیازهای اساسی بیماران و از مهمترین حقوق آنها محسوب می شود.

➤ بیماران نیاز دارند بدانند چه وقت ، چگونه و چرا باید شیوه زندگی خود را تغییر دهند.

➤ این آموزش ها بر اساس نیازهای فردی و موقعیت خاص بیمار طراحی و اجرا می شود تا تغییرات مطلوب رفتاری را ایجاد کند.

➤ این کار نیازمند تلاش گروهی تیم مراقبتی است و امروزه از مهمترین نقش های پرستاران و از اجزاء ضروری مراقبت های پرستاری محسوب می شود.

استانداردهای آموزش به بیمار و خانواده از نظر کمیسیون مشترک اعتبار سنجی مراکز بهداشتی درمانی JCAHO:

- ۱ - آموزش از شرکت بیمار و خانواده در فرایندها و تصمیم گیریهای مربوط به مراقبت، حمایت مینماید.
- ۲ - آموزشهای لازم عملی و تئوری در برآوردن نیازهای بهداشتی مداوم بیمار کمک می کند
- ۳ - متناسب با مراقبت بیمار، آموزش بیمار و خانواده شامل عناوین ذیل میشود:
استفاده ایمن از داروها، استفاده ایمن از تجهیزات پزشکی، مداخلات بالقوه بین داروها و غذا، راهکارهایی راجع به تغذیه و تکنیکهای توانبخشی
- ۴ - روشها و متدهای آموزشی، ارزشها و تمایلات بیمار و خانواده را مدنظر قرار داده و اجازه میدهند که تعامل کافی بین بیمار، خانواده و کارکنان بهداشتی - درمانی رخ دهد

استاندارد های آموزش به بیمار و خانواده ی او:

- الف) استاندارد های مربوط به مرحله ی ارزیابی
- در این مرحله بهتر است از یک پرسشنامه استفاده شود. که اطلاعات جمع اوری شده در آن ثبت می شود
- ب) استاندارد های نیاز سنجی
- ج) استاندارد های مربوط به اهداف
- د) استاندارد های مربوط به آموزش یا مداخله
- * استاندارد های ارتباط با بیمار
- * استاندارد های مربوط به محتوا (استانداردهای آموزش کتبی)
- ه) استانداردهای ارزشیابی

وظایف سوپروایزر آموزش سلامت، رابطین آموزش سلامت

گام اول:

- ۱- نیازسنجی آموزشی بیماران
- ۲-تهیه محتوای آموزشی بر اساس نیازسنجی انجام شده
- ۳-تهیه مقررات هر بخش
- ۴-آموزش و آماده سازی پرسنل جهت آموزش بدو ورود، حین بستری و زمان ترخیص

گام دوم:

- تهیه رسانه های آموزشی
- نظارت بر اجرای آموزش بدو ورود ، حین بستری و زمان ترخیص

گام سوم:

- ۱-توانمند سازی پرسنل پرستاری وتشکیل جلسات آموزشی جهت پرسنل پرستاری(مهارت های برقراری ارتباط، اصول آموزش به مددجو، انواع روش های آموزشی و رسانه های آموزشی)
- ۲-آشنا سازی پرسنل با پروتکل آموزش سلامت به مددجو
- ۳- هماهنگی جهت تکثیر رسانه های آموزشی تهیه شده

روابط بین فرآیندهای پرستاری و فرآیندهای آموزش - یادگیری

وضعیت بیمار → مداخلات پرستاری → برنامه مراقبتي → نیاز های جسمي رواني

ارزیابی

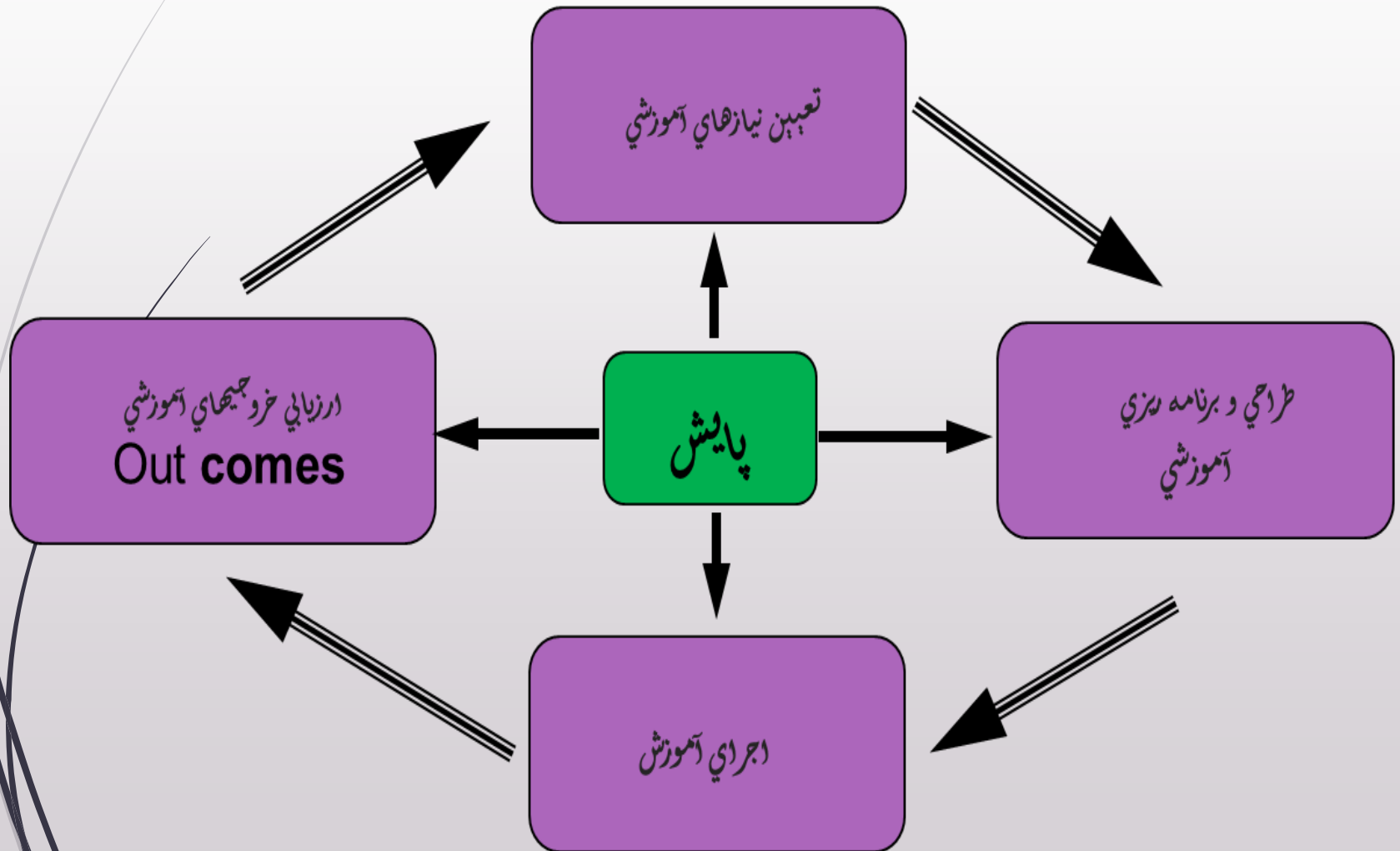
اجرا

برنامه ریزی

بررسی و شناخت

رفتار، عملکرد و نگرش بیمار → آموزش → برنامه ریزی آموزشی → نیاز های یادگیری

چرخه آموزش بر اساس استاندارد جهانی ISO10015

فرآیند آموزش سلامت به بیمار

۱- بررسی و ارزیابی اولیه با اجرای نیازسنجی در سطوح مختلف: مرور متون و مستندات کشوری و منطقه ای و اجرای بررسی های کمی و کیفی موقعیتی (مرکز، بخش و بیمار و خانواده)

۲. برنامه ریزی آموزش به بیمار (تنظیم اهداف عینی بر اساس نیاز/ اولویتها طرح و برنامه ریزی آموزش گروهی)

۳. اجرای آموزش به بیمار با مشارکت بیمار و خانواده
نکته مهم در اجرا (توجه به آمادگی، علاقه، توان، سواد سلامت) و ایجاد انگیزش

۴. ارزشیابی تاثیر آموزش در ایجاد تغییرات مثبت در آگاهی ، نگرش و عملکرد بیمار

۵. ثبت آموزش به بیماران بستری در پرونده و مستند سازی آموزش گروهی

مهمترین مسأله در آموزش به بیمار:

مواد آموخته شده در زندگی آنان مورد **نیاز** باشد و دقیقاً آنچه را بیماران نیاز دارند به آنان آموخته شود.

نیاز : فاصله بین نتایج موجود و نتایج مطلوب یا اختلافی است بین آنچه هست و آنچه باید باشد .

بر اساس استاندارد نیاز آموزشی، نیازی هست که از طریق یک موقعیت آموزشی قابل رفع است و در سه حوزه دانشی، مهارتی و نگرشی مطرح می شود

انتخاب یک راه حل قبل از شناخت فاصله بین نتایج وضعیت موجود و وضعیت مطلوب مانند نسخه نوشتن قبل از تشخیص بیماری است.

برای اقدام درست قبل از انجام درست هر اقدام باید نیازها مشخص شده باشند.

نیازسنجی جزء جدایی ناپذیر برنامه استراتژیک است.

با نیازسنجی کمبودها و فاصله در آگاهی و عملکردهای افراد مشخص می شود.

آموزش در صورتی ضروری است که این کمبودها و فواصل وجود داشته باشند.

مراحل نیاز سنجی:

- ۱- تصمیم گیری برای برنامه ریزی بر مبنای داده های نیاز سنجی
- ۲- گزینش سطح نیاز سنجی که می تواند شامل فرد ، سازمان و جامعه باشد.
- ۳- تعیین همکاران برای نیاز سنجی
- ۴- جلب مشارکت این همکاران برای نیاز سنجی
- ۵- جلب توافق جمعی در باره سطح نیاز
- ۶- گرد آوری داده های مرتبط با نیاز ها
- ۷- فهرست کردن نیاز های شناسایی شده و مورد تأیید قرار گرفتن آنها
- ۸- فهرست کردن نیاز ها به ترتیب الویت
- ۹- فهرست کردن نیاز های برگزیده شده ای که باید برای آنها چاره جویی کرد و جلب توافق جمعی

➤ بررسی برای مشخص کردن نیاز های آموزشی بیمار ضروری است.

➤ بررسی باعث الویت بندی نیاز ها و تمرکز بر مراقبت می شود.

➤ بررسی باعث طرح برنامه آموزشی دقیق و کمک به پرستار برای انتخاب بهترین روش آموزش می شود.

❖ بیماری مشابه بیماران دلیل بر آموزش مشابه نیست .

❖ بررسی باید برای هر بیمار اختصاصی باشد.

❖ بررسی باید مداوم و مستمر انجام شود.

تفاوت نیاز احساس شده و نیاز واقعی بیمار

نیاز احساس شده نیازی است که بوسیله فرد یا یک جامعه تشخیص داده می شود، اما نیاز واقعی یعنی نیازی که توسط مطالعه کارشناسانه مشخص می گردد. در واقع نیازهای احساس شده باید طوری هدایت شوند تا در مسیر نیازهای واقعی قرار گیرند.

به عنوان مثال بیمار مبتلا به دیابت ممکن است بگوید در خصوص رژیم غذایی نیاز به آموزش دارد، اما پرستار پس از پرسش در خصوص آگاهی های وی متوجه می شود که او از کمیت و کیفیت رژیم غذایی آگاه است، اما در خصوص فعالیت و استراحت و رژیم دارویی و مراقبت از پای دیابتی نقص در آگاهی دارد.

بنابراین با آگاه سازی بیمار نیازهای احساس شده جای خود را به نیازهای واقعی خواهند داد.

حوزه های اصلی نیاز سنجی آموزش به بیمار در بیمارستان

- ۱- نیاز سنجی ارتقاء سلامت/آموزش همگانی / منطقه ای
- ۲- نیاز سنجی بیمارستانی / بخشی
- ۳- نیاز سنجی فردی / بیمار

بررسی جهت تعیین نیازهای آموزش بیماران

- ۱- مقایسه نگرش، دانش و مهارت فعلی بیمار با دانش و مهارت مورد نیاز برای خود مراقبتی
- ۲- میزان آمادگی
- ۳- انگیزه یاد گیری
- ۴- سبک های یاد گیری
- ۵- سن
- ۶- چگونگی درک بیمار از مشکل سلامتی فعلی
- ۷- فرهنگ و زبان
- ۸- سطح سواد

بررسی برای تعیین نیاز ها :

۱- مقایسه نگرش ، دانش و مهارت فعلی بیماران با دانش و مهارت مورد نیاز برای خود مراقبتی

❖ نگرش (گرایش ذهنی) و احساس موافق یا مخالفی است که موجود آدمی بنا به احساس و اندیشه اکتسابی پیشین خود نسبت به شخص، شیء ، یا امری واکنش نشان می دهد.

- نگرش ها مانند احساس ها و هیجان ها فطری و ذاتی نیستند.

- نگرش ها آموختنی و اکتسابی می باشند.

- نگرش ها معانی و مفاهیمی هستند که بر اثر تجربه با شخص، شیء ، یا اندیشه خاصی بدست می آیند.

❖ برای جلب همکاری مددجویان باید نگرش های علمی ، اجتماعی و اخلاقی مطلوب در آنان بوجود آورد یا تقویت کرد.

❖ باید دقت کرد که سعی در تغییرناگهانی نگرش های بیماران نکنیم.

- بیماران وقتی واقعاً یاد می گیرند که مفهوم مورد نظر ریشه و پایه در تجارب گذشته داشته باشند.

- بررسی ریشه و تجارب گذشته بیمار ضروری می باشد.

- پرستار باید توان بیمار را برای درک و فهم مطلب جدید بسنجد.

❖ مفاهیم جدید **نباید** بدون توجه به سطح دانش و بهره هوشی بیمار ارائه شوند.

۲. میزان آمادگی:

الف: آمادگی جسمی

- بررسی جهت هماهنگی ادراکات حسی و توانایی حرکتی بیمار
- بررسی وجود درد ، خستگی، سرگیجه، قادر به حرکت نبودن، ضعف شنوایی و بینایی، تغذیه و میزان انرژی بیمار

ب: آمادگی روحی

- بررسی میزان اضطراب و افسردگی بیمار (نگرانی از وضعیت سلامتی)
- بررسی ترس ، شرم و خجالت ، مشکلات خانوادگی

ج: آمادگی شناختی

- بررسی سطح هوشیاری (ادراک نسبت به زمان ، مکان و اشخاص)
- استفاده از معیار گلاسکو برای تعیین هوشیاری

۳. انگیزه یادگیری

❖ انگیزه عامل محرک و مؤثر در آموزش است.

- میل و رغبت بیمار به یادگیری نقش مهمی در موفقیت فعالیت های آموزشی پرستاران دارد.
- فعال بودن بیماران در ضمن یادگیری مستلزم علاقمندی آنان به موضوع آموزش است .

❖ اگر مطالب آموزشی :

- بر اساس نیاز مدد جویان باشد.
- مسائل واقعی آنان را مطرح سازد.
- به آنان در برخورد با مشکلاتشان کمک کند.

رغبت مدد جویان برانگیخته خواهد شد.

- هماهنگی اهداف مراقبتی درمانی با ارزش های مورد احترام

بیماران باعث تقویت انگیزه یادگیری میشود.

بررسی انگیزه مشکل است:

- علایم بی انگیزگی:

◀ از کلامی (بیمار: همه آنچه را که می گوید همسر می داند).

◀ از غیر کلامی (کاهش توجه ، حاضر نشدن در جلسات آموزشی از قبل

تعیین شده)

افزایش انگیزه با:

- مشاهده نتایج یادگیری (بهبود خود مراقبتی)
- نگرش مثبت بیمار نسبت به توانایی های بالقوه و بالفعل خود برای یادگیری
- حمایت و تشویق پرستار
- مشارکت بیمار در برنامه ریزی
- فراهم آوردن موقعیت برای دیدن نتایج یادگیری خود

❖ انگیزه ممکن است روزانه تغییر کند، بنابراین بررسی مداوم ضروری است.

۴. سبک یادگیری :

- بهترین روش برای یادگیری یک بیمار ممکن است برای بیماری دیگر بدترین روش باشد.
- بررسی و شناخت سبک های خاص هر بیمار برای یادگیری باعث انتخاب روش آموزش خاص یا استفاده از شیوه های متنوع هنگام آموزش می شود.

سبک های یاد گیری :

الف- احساس کنندگان:

- به احساس و نمونه خود متکی هستند.
- زمانی که درگیر کسب تجربه باشند بهتر می آموزند.
- مردم گرا بوده و هر موقعیت را منفرد در نظر می گیرند.

ب: عمل کنندگان

- بهترین آموزش را از تجربه فعال کسب می کنند.
- از درگیری فعالانه در طرح ها و بحث های گروهی بهتر می آموزند.
- تمایل به گوش دادن و سخنرانی ندارند.
- تمایل به عمل دارند.

ج- فکر کنندگان :

- مفهوم پردازی انتزاعی دارند.
- تصمیم گیری آنان متکی بر منطق عقلایی است.
- در موقعیت های یادگیری که بر نظریه و تحلیل های انتزاعی تکیه می کنند به بهترین نحو می آموزند.
- این بیماران بیش از آنکه به انسان ها و احساسات تمایل داشته باشند به اشیاء و انگاره ها گرایش دارند.

د- مشاهده کنندگان :

- نگرشی تأملی ، موقتی و راهبردی بدون درگیر شدن نسبت به یادگیری دارند.
- بر پایه مشاهده و تحلیل دقیق تصمیم گیری می کنند.
- گرایش به درون گرایی دارند.
- موقعیت های یادگیری مانند سخنرانی و فیلم را ترجیح می دهند.

۵. سن:

- آگاهی از سن بیمار اطلاعات دیگری درباره سطح دانش وی می دهد.
- مشاهده بچه هنگام بازی مصاحبه با افراد مسن باعث مشخص شدن میزان رشد عضلانی، کند ذهنی، فراموشی و غیره می شود.

۶. چگونگی درک بیمار از مشکل سلامتی فعلی :

- نحوه تلقی بیمار از مشکل سلامتی فعلی و مراقبتی خود می تواند کمبود آگاهی و نقص اطلاعاتی وی را آشکار کند.
- بررسی میزان و نحوه تأثیر بیماری بر فعالیت های معمول وی نیاز های دیگر آموزشی را مشخص می کند.

۷. فرهنگ و زبان

- تعلق بیمار به یک گروه فرهنگی دلیل بر پذیرفتن تمام هنجارهای آن گروه نیست.
- پرستاران باید از تفکر قالبی پرهیز نموده، عقاید، باورها و ارزش‌های هر نفر را جداگانه بررسی نمایند.
- بررسی زبانی که بیمار با آن صحبت می‌کند یا قادر به فهم آن است مهم است.
- اگر بیماران زبان آموزش دهنده را درک نکنند، یا باید آموزش دهنده عوض شود یا بیمار مترجم داشته باشد.

۸. سطح سواد :

- اغلب سطح سواد از نحوه صحبت کردن یا ظاهر افراد مشخص نمی شود.
- همیشه ارتباطی بین درجه تحصیلی و بیسوادی وجود ندارد.

✓ بررسی سواد با معیار های زیر صورت می گیرد.

الف - میزان شوق و آمادگی برای یادگیری

ب- ارایه محتوای نوشتاری به بیمار و توضیح خواستن از وی در مورد محتوا و معانی آن

ج- پیشنهاد چندین روش برای یادگیری (خواندن، گوش دادن، تماشا کردن)

د- در صورت شک به بیسوادی از منابع آموزشی افراد کم سواد استفاده شود.

ج- برای مشخص نمودن سطح سواد وی از موضوعات ساده به موضوعات پیچیده ادامه دهید.

- بر موانع یادگیری غلبه کنید

(موانع جسمی، موانع عاطفی، زبان و فرهنگ)

برای شناسایی نیازها آموزشی بیمار باید منابع اطلاعاتی زیر را در نظر گرفت:

الف. مصاحبه با بیمار در خصوص تجارب گذشته سلامتی، بیماری کنونی، انتظارات بیمار:

❖ مصاحبه رسمی : اخذ تاریخچه سلامتی در طی پذیرش

❖ مصاحبه غیر رسمی ، گفتگو های حین ارائه مراقبت روزمره که منجر به اخذ افکار و احساسات حقیقی بیمار می شود

ب- مصاحبه با خانواده بیمار و بررسی پاسخ خانواده به شرایط بیمار، تاریخچه سلامتی بیمار، بررسی درک صحیح یا غلط آنان از تشخیص و پیش آگهی بیماری و ..

ب. مصاحبه گروهی با بیمار و خانواده

ج- مصاحبه گروهی با تیم درمانی (پزشک و پرستار و ..)

نکته: دانش، نگرش و عملکرد (KAP) مورد ارزیابی قرار گیرد

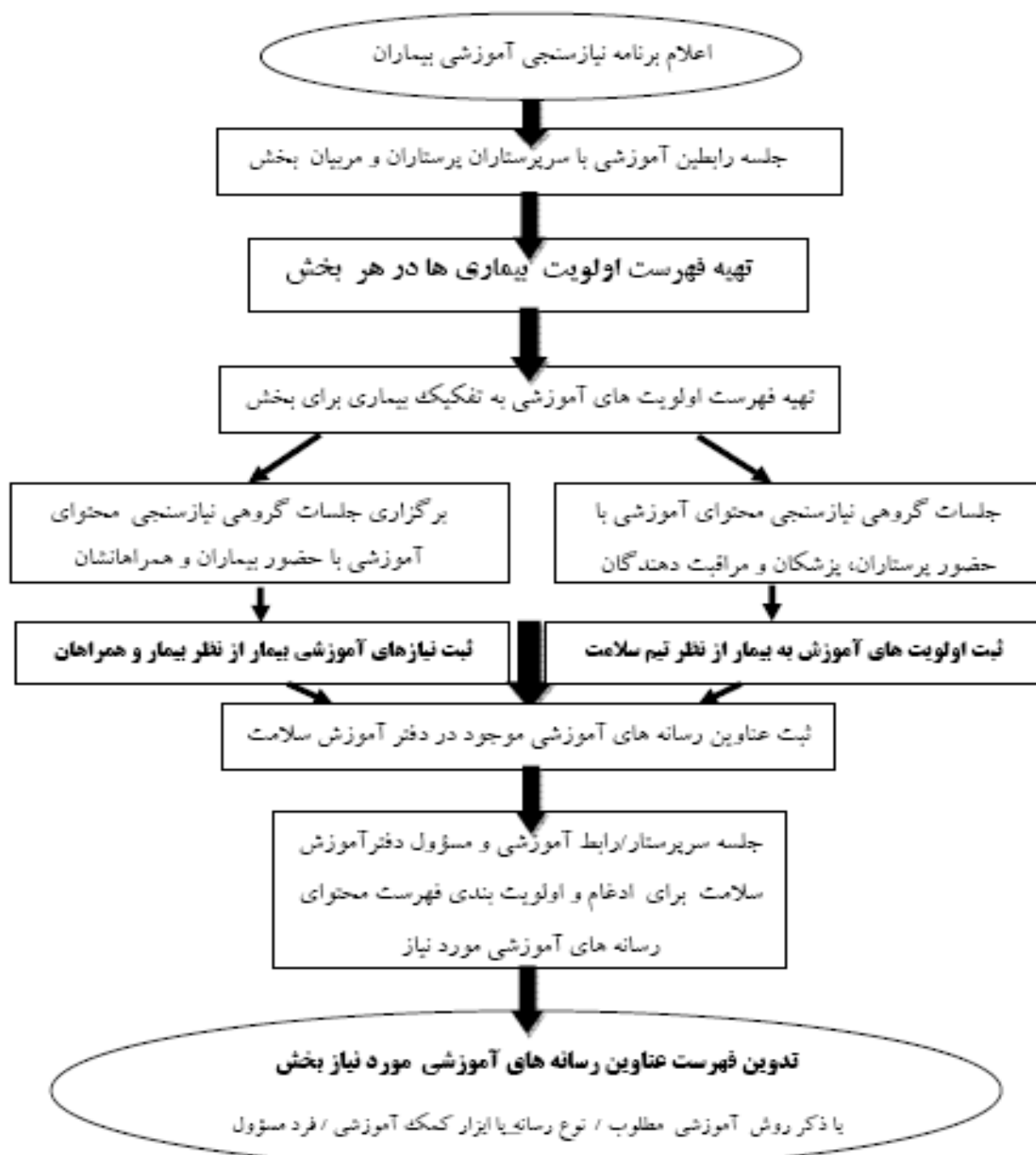
نیاز سنجی برای آموزش بیمار

- هر ۵ سال یک بار بر اساس بررسی آمار و مستندات کشوری، استانی و بیمارستانی
- تعیین مشکلات شایع در بین بستری شدگان و مراجعین بخش های مرکز ، حداقل ۵ بیماری یا مشکل زمینه ای مشترک را به عنوان اولویت های آموزش بیمار در هر بخش تعیین نماید.
- برای هر کدام از بیماری های بخش اقدام به نیازسنجی و ثبت موضوعات و عناوین آموزشی مورد نیاز بیمار و خانواده انجام شود
- نیاز سنجی اختصاصی آموزشی هر بیمار

وظایف رابط آموزشی بخش

► در سه ماهه اول هر سال با هماهنگی سوپروایزر آموزش سلامت همراه با سرپرستار، حداقل ۵ بیماری شایع یا اولویت های مورد نیاز برای تکمیل محتوای آموزشی بخش خود را تعیین نماید

► بر اساس فلوچارت نیازسنجی آموزش بیمار و همراه در بخش اقدام نماید

فرم نیاز سنجی کمی

1- بیماری اصلی که در حال حاضر احساس می کنید بیش از همه مشکلات شما مربوط به آن است و نیاز به افزایش اطلاعات در آن زمینه دارید کدام است؟

2- لطفاً پاسخ سوالات زیر را با توجه به میزان آگاهی خود در بیماری کنونی تان (در یکی از ستونها) از خیلی زیاد تا خیلی کم (علامت × بزنید):

خیلی زیاد	زیاد	تا حدودی	کم	خیلی کم	عبارات:
					1. در مورد مکتبسم بیماری ام (علت، علائم و...) آگاهی دارم.
					2. در مورد روشهای درمانی بیماری ام آگاهم.
					3. در مورد محدودیت ها و ممنوعیتهای رژیم غذایی خود آشنایی کافی دارم.
					4. در مورد مواد غذایی مناسب برای بیماری ام آگاهی کافی دارم.
					5. در مورد وزن مطلوب و نحوه حفظ و کنترل آن آگاهی دارم.
					6. در مورد میزان مایعات مصرفی اطلاعات کافی دارم.
					7. با عوارض عدم رعایت رژیم دارویی- غذایی و ... آگاهی دارم.
					8. داروهایی را که مورد استفاده قرار می دهم، از نظر نحوه عملکرد، عوارض، نحوه پیشگیری از عوارض و مراقبتهای دارویی، آشنایی دارم.
					9. با مفهوم استرس و میزان استرس خود آشنایی دارم.
					10. با روشهای کاهش استرس آشنا هستم.
					11. در مورد میزان فعالیت و ورزش مناسب با وضعیت خود در منزل آگاهی دارم.
					12. نکات خود مراقبتی و بهداشتی و ارتباط آن با حفظ و ارتقای سلامت خود در منزل آگاهی دارم.
					13. با منابع اجتماعی و امکانات و تسهیلات موجود در جامعه که در مواقع نیاز باید به آنها رجوع نمایم، آشنا هستم.
					14. در مورد زمان و مکان مراجعات بعدی به پزشک و پیگیری های مورد نیاز، آشنایی دارم.
					15. با علائمی که در صورت بروز آنها باید به پزشک مراجعه کنم، آشنایی دارم.
					16. در مورد زمان استحمام و رعایت بهداشت و نظافت و مراقبتهای بهداشتی جسمی (دهان دندان، قلب و عروق، ریه) آشنایی دارم.
					17. در مورد داروهای مصرفی و زمان و نحوه مصرف آنها آگاهی دارم.
					18. در مورد استراحت و فعالیت و اوقات فراغت خود آگاهی دارم.
					19. روشهای کنترل درد را در منزل می شناسم.
					20. نحوه ی برآورد نیازهای روحی و روانی خود را می دانم.

3- در ارتباط با بیماری فوق، در حال حاضر بیشترین نیاز آموزشی خود را در چه مباحثی از مراقبت پزشکی و پرستاری در این بیماری می دانید؟ لطفاً بر اساس اولویت حد اقل 8 مورد را نام ببرید. (مثال: مباحث مربوط به تغذیه، فعالیت بدنی، خواب و استراحت، کنترل وزن، تنظیم قند، چربی، فشار خون، سازگاری با استرس، ورزش، کنترل مصرف دخانیات، دارو های مصرفی و ...)

۱. دانشمهای فیزيولوژيک

الف. شكلات اصلي

ب. تاريخچه پيدايي يا منسلک کنونی

ج. مورد سببها

د. توانايي هاي کاکروي، شكلاتي و جسي

۲. تيمرج خانواده: يک شرح روشن از خانواده

الف. ترکيب خانواده

ب. جنسيت و سن اعضا

ج. منسلک انساني خانواده

د. سطح سلامت و محدوديت هاي فيزيکي اعضاي خانواده

ه. زنگنه يک نمودار که روايت خانواده را نشان مي دهد

۳. منابع در دسترس خانواده

الف. توانايي در فراهم کردن نيژهاي فيزيکي

ب. خانه، فضا، راحت، ايمني؟

ج. هرکند: کفايت آن براي نيژهاي انساني و مهم انساني

د. توانايي کلي در انجام مراقبت از خود

ه. يمه سلامت: آيا خانواده به آن دسترسی دارد؟

و. همبستگي: منابع انساني، دوستاني، همبستگي، کليسا و

سازمان هاي انساني کمک کننده و درگير؟

ز. کشيک از انواع حمايت فراهم هستند؟

۴. آموزش، شيوه ي زندگي و باورهاي

خانواده

الف. زمينه هاي آموزشي و تکرش ها درباره ي آموزش

ب. آيا همدي اعضاي بزرگسال خانواده توانايي هاي پايه خواندن

و نوشتن را دارا مي باشند؟

ج. توانايي خواندن يا مداي بلند مواد آموزش به بيمار را کنترول

کند

د. آيا چه مقدار از آموزش رسمي يا غير رسمي ارزشمند بوده

است؟ هر يک از اعضاي خانواده چه مقدار آموزش ديده اند؟

ه. آيا منابع ارتباطي بين بيمار، اعضاي خانواده، جامعه، و

تکرکشان يزشکي وجود دارند؟

و. شيوه ي زندگي و زمينه ي فرهنگي

ز. آيا خانواده به گروه ي از باورهاي يزشکي متعهد مي باشند؟

ح. آيا اعضاي بين فرهنگ و شيوه ي زندگي و آموزش مشاغل

بهداشتي وجود دارد؟

ط. فکرهاي شيعه ي زير غذايي خانواده چگونه است؟

د. حمايت ها، توريته ها، مشاغل و سرگرمي هاي انساني نظير

کندند؟

ه. توانايي هاي يادگيري انساني خانواده

۱. آيا آيا اطلاعات، يکشکن و آساني را دارا مي باشند؟

۲. آيا آنچه را که آموخته اند قادرند يکشکن کنند؟

ت. مفهوم خود از ديدگاه خانواده

۱. آيا اعضاي خانواده تقصلي در اعتماد بنفس دارند؟

۲. آيا آيا بهشت شرايط زندگي ايکاي نقش بيمار احساس مي

قدرت دارند؟

۷. کفايت کارکرد خانواده

الف. توانايي جسي بودن به نيژهاي انساني خانوا

۱. درک بيمار چگونه شناخته شده است؟

۲. روايت ديگر اعضا خانواده با بيمار و با يکشکن يکش

مي باشند؟

ب. توانايي برقراري ارتباط ککراشد با يکشکن

ب. توانايي فراهم کردن حمايت انسي و تشويق بيمار

رابطه با محيط يادگيري

ت. توانايي کمک به خود و پذيرش کمک از ديگران در زير

نيژ

۱. آيا خانواده آموزش مشاغل بهداشتي يا چگنه عذر

مي کنند؟

۲. آيا در صورت نيژ در آينده، اعضاي خانواده با يکش

درخواست کمک مي کنند؟

ت. توانايي انجام امطاف پذير نقش ها

ج. توانايي گرفتن تصميم هاي موثر

ج. توانايي خانواده در تعديل مجدد نيه ها، نيه ها و نيه ها

اهداف، و روايت

ج. توانايي خانواده در اداره ي شرايط بحراني

۱. آيا خانواده در گذشته با بيماري مزمن مواجه

است؟

۲. پاسخ اعضاي خانواده به شرايط نظير بيماري

مرگ ناگهاني چگونه بوده است؟

در ملي آن چه کسي به آنها کمک کرده است؟

۷.۱. درک خانواده از روايت کنوني

الف. درک کنوني از مشاغل

VII. مشکل سلامتی، و نیازهای آموزشی شناخته شده بیمار

الف. زمینه‌ی آموزشی و فرهنگی بیمار بویژه اگر با خانواده متفاوت می‌باشد.

ب. درک از خود و پاسخ بیمار به استرس

پ. محدودیت‌های فیزیکی که موانعی در یادگیری یا مراقبت از خود هستند.

ت. اطلاعات پایه از بیمار

۱. آیا او تدابیر و توصیه‌های تیم مراقبت از سلامتی را می‌داند؟

۲. آیا او اشخاصی با مشکل مشابه را می‌شناسد و اطلاعاتی درباره‌ی درمان آنها دارد؟

۳. جایگاه و نقش او در خانواده چگونه است؟

۴. آیا او در گذشته به بیماری‌هایی مبتلا بوده است؟

۵. کدام نوع برون داد فیزیولوژیک را بکار می‌برد؟

ث. آیا بیمار و اعضای خانواده اهداف دو جانبه‌ای با تیم مراقبت از سلامتی دارند؟

ج. آیا ادراکات و انتظارات بیمار با ادراکات و انتظارات اعضای خانواده سازگار هستند؟

۱. فکر می‌کنید چه چیزی مشکل شما را ایجاد کرده است؟

۲. هنگامی که آن اتفاق بیفتد به نظر شما چه چیزی روی می‌دهد؟

۳. نظرتان در مورد بیماری خودتان چه می‌باشد؟ بیماری چگونه ایجاد شده است؟

۴. شدت بیماری‌تان چقدر است؟ آیا دوره‌ی کوتاه مدت خواهد داشت؟

۵. آیا فکر می‌کنید باید کدام نوع درمان را دریافت نمایید؟

۶. مهمترین نتایجی را که امیدوار هستید از این درمان دریافت نمایید، کدامند؟

۷. کدام مشکلات اصلی از بیماری‌تان برای شما ایجاد شده‌اند؟

چقدر از بیماری خودتان ترس دارید؟

اشاره به چرخه‌ی زندگی خانواده‌ای که مشکل در آن روی دارد.

نوع وقوع بیماری یا مشکل: کم کم یا ناگهانی؟

پیش آگهی برای بقاء یا آموزش اصلاح کننده

طبیعت یا درجه‌ی محدودیت‌های ایجاد شده در کارکرد بیمار

سطح اعتماد خانواده به سیستم بهداشتی درمانی

پرسشنامه زیر برای تعیین نیازها و اولویتهای آموزشی شما تهیه شده است. خواهشمند است با دقت به سوالات پاسخ دهید. لازم به ذکر است نیاز به ذکر نام و نام خانوادگی نیست. اطلاعات کاملاً محرمانه خواهد بود و نتایج بصورت آمار و ارقام و کلی بیان خواهد شد.

بخش اول: پرسشنامه اطلاعات دموگرافیک

- سن :..... سال
- تحصیلات: لیسانس و بالاتر ☐ فوق دیپلم ☐ دیپلم ☐ زیر دیپلم ☐
- شغل: کارمند ☐ خانه دار ☐
- وضعیت تاهل: متاهل ☐ مجرد ☐ مطلقه ☐ همسر فوت شده ☐
- سن ازدواج: سال
- محل سکونت: شهر ☐ روستا ☐
- نوع سکونت: ملکی ☐ استیجاری ☐ با والدین ☐
- وضعیت اقتصادی: کمتر از حد کفاف ☐ درآمد در حد کفاف ☐ بیشتر از حد کفاف ☐
- آیا بیمه هستید؟ بلی ☐ خیر ☐
- نوع بیمه: تامین اجتماعی ☐ خدمات درمانی ☐ نیروهای مسلح ☐
- روستایی ☐ سایر موارد ☐
- تعداد بارداری:
- تعداد فرزندان:

پرسشنامه نیازهای یادگیری بیماران

لطفاً مشخص نمودار دانستن موارد ذیل به چه میزان برای شما اهمیت دارد؟

مواردی که دانستن آن اهمیت دارد:	اصلا مهم نیست	کمتر مهم	تسبیحا مهم	بسیار مهم	بسیار زیاد مهم
۱ دانستن اینکه کدام عوارض بیماری من نیاز به توجه دارند؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲ دانستن اینکه برای ذخیره کردن انرژی ام چه کارهایی لازم است انجام دهم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۳ دانستن اینکه هر یک از داروها چه کاری انجام می دهند؟	۱	۲	۳	۴	۵
۴ دانستن اینکه چگونه عوارض ناشی از دارو یا بیماری را شناسایی کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۵ دانستن اینکه در صورت وجود مشکل گوارشی چه کارهایی لازم است انجام دهم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۶ دانستن اینکه چه مراقبتهایی می تواند توسط موسسات دولتی یا خصوصی در منزل ارائه شود؟	۱	۲	۳	۴	۵
۷ دانستن اینکه چگونه با خانواده یا دوستانم در مورد بیماری ام صحبت کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۸ دانستن اینکه در صورت داشتن حساسیت به یک دارو، چه کارهایی لازم است انجام دهم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۹ دانستن اینکه برای حل مشکلات ناشی از بیماری من، خانواده ام از کجا می توانند کمک دریافت کنند؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۰ دانستن اینکه بیماری من چه عوارضی می تواند به دنبال داشته باشد؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۱ دانستن اینکه چگونه این بیماری، آینده ام را تحت تاثیر قرار می دهد؟	۱	۲	۳	۴	۵

۱۲ دانستن اینکه چه زمانی می توانم استحمام کنم یا دوش بگیرم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۳ دانستن اینکه بیماری من چه علائمی ممکن است داشته باشد؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۴ دانستن اینکه چه زمانی کارهای منزل را می توانم شروع کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۵ دانستن اینکه در صورت بروز درد، برای کاهش درد چه کاری انجام دهم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۶ دانستن اینکه چه زمانی مصرف هر یک از داروها را قطع کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۷ دانستن اینکه چه میزان استراحت باید داشته باشم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۸ دانستن اینکه هر دارو را چگونه مصرف کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۹ دانستن اینکه برای پیگیری بیماری ام به چه کسی باید مراجعه کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۰ دانستن اینکه درمان انجام شده برای من، چه عوارض جانبی ممکن است داشته باشد؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۱ دانستن اینکه علائم و مشکلات ناشی از بیماری ام را چگونه حل کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۲ دانستن اینکه چگونه می توانم با پزشک خود در مورد...	۱	۲	۳	۴	۵

۱۷	دانشتن اینکه چه میزان استراحت باید داشته باشم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۸	دانشتن اینکه هر دارو را چگونه مصرف کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۱۹	دانشتن اینکه برای پیگیری بیماری ام به چه کسی باید مراجعه کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۰	دانشتن اینکه درمان انجام شده برای من، چه عوارض جانبی ممکن است داشته باشد؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۱	دانشتن اینکه علائم و مشکلات ناشی از بیماری ام را چگونه حل کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۲	دانشتن اینکه برای دریافت کمک با چه کسی تماس بگیرم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۳	دانشتن اینکه علت یا علل بیماری من کدام است؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۴	دانشتن اینکه چگونه از زخم یا محل جراحی مراقبت کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۵	دانشتن اینکه در صورت مشکل در دفع ادرار، چه کارهایی لازم است انجام دهم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۶	دانشتن اینکه غذاهای مورد نیازم را چگونه آماده کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۷	دانشتن اینکه چه غذاهایی می توانم بخورم و چه غذاهایی نمی توانم بخورم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۸	دانشتن اینکه در صورت وجود مشکلات خواب، چه کارهایی لازم است انجام دهم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۲۹	دانشتن اینکه چه ورزشهایی را نمی توانم انجام دهم (مثل وزنه زدن)؟	۱	۲	۳	۴	۵
۳۰	دانشتن اینکه در مورد نگرانیهایم درباره مرگ با چه کسی صحبت کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۳۱	دانشتن اینکه مراقبت صحیح از پاهایم را چگونه انجام دهم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۳۲	دانشتن اینکه چه ویتامینها و مکملهایی نیاز است دریافت کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۳۳	دانشتن اینکه برای کنار آمدن با احساسات ناشی از بیماری، از کجا می توانم کمک بگیرم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۳۴	دانشتن اینکه چگونه می توانم با گروه های مختلف اجتماعی ارتباط برقرار کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۳۵	دانشتن اینکه چرا باید هر یک از داروها را مصرف کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵

۳۶	دانشتن اینکه چگونه از ایجاد هر یک از عوارض، پیشگیری کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۳۷	دانشتن اینکه واکنش های احتمالی نسبت به داروها، کدامند؟	۱	۲	۳	۴	۵
۳۸	دانشتن اینکه چگونه می توانم استرس را مدیریت کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۳۹	دانشتن اینکه با چه وسیله ای به کلینیک مراجعه کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۴۰	دانشتن اینکه چگونه احساساتم نسبت به بیماری را شناسایی کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۴۱	دانشتن اینکه چگونه از زخم شدن پوستم جلوگیری کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۴۲	دانشتن اینکه چه زمانی هر دارو را مصرف کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۴۳	دانشتن اینکه داروهایم را از کجا می توانم تهیه کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۴۴	دانشتن اینکه چگونه می توانم از استرس دوری کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۴۵	دانشتن اینکه هدف از روشهای درمانی که برای من انجام می شود، چیست؟	۱	۲	۳	۴	۵
۴۶	دانشتن اینکه چه ورزشهای جسمی، لازم است انجام دهم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۴۷	دانشتن اینکه چگونه از عوارض پوستی مانند قرمز شدن پوستم پیشگیری کنم؟	۱	۲	۳	۴	۵
۴۸	دانشتن اینکه این بیماری بر زندگی من چگونه تاثیر می گذارد؟	۱	۲	۳	۴	۵

رابط آموزشی بخش موظف است پس از تشکیل جلسات گروهی 10 الي 12 نفره دیدگاه دو گروه:

➤ الف) بیماران و خانواده هایشان

➤ ب) پرستاران، پزشکان و سایر مراقبت دهندگان تیم سلامت را به ترتیب اهمیت در جدول ثبت نتایج نیازسنجی آموزشی بیماری مربوطه وارد و با مهر و امضا و تاریخ تکمیل، نسخه اصلی را به سوپروایزر آموزش سلامت تحویل داده و یک کپی از نتایج را در مجموعه فرایند آموزش سلامت بخش خود نگهداری نماید.

فرم نیاز سنجی به روش بحث گروهی 1

جدول ثبت نتایج نیازسنجی آموزشی

ثبت عناوین، روش ها و رسانه های آموزشی بر اساس نیازسنجی نوبت.....

نام بخش: نام بیماری: تاریخ جلسه / جلسات:

عناوین رسانه های آموزشی موجود در دفتر آموزش سلامت

.....

.....

.....

.....

.....

فهرست عناوین رسانه های آموزشی مورد نیاز بخش / روش آموزشی مطلوب / نوع رسانه یا ابزار کمک آموزشی

ردیف	شالی ۱۰ عنوان آموزش مورد نیاز (بر اساس جدول نیازسنجی آموزشی)	گروه مخاطب	روش های آموزشی مطلوب برای هر عنوان	رسانه یا ابزار کمک آموزشی مورد نیاز بخش	نام پرسنل مسؤول تهیه رسانه یا ابزار
۱					
۲					
۳					
۴					
۵					
۶					
۷					
۸					
۹					
۱۰					

مهر و امضا: سرپرستار رابط آموزشی بخش مسؤول دفتر آموزش سلامت

نام بخش:

نام بیماری:

نوبت نیازسنجی: ☐ زمان آغاز تا پایان نیازسنجی: ماه ☐ تا ماه ☐ سال ☐

اولویت های آموزش به بیمار از نظر تیم سلامت (پرستاران، پزشکان، کارشناسان تغذیه، روانشناسی، فیزیوتراپی و ...)	نیازهای آموزشی بیمار از نظر بیمار و همراهان	
۱	۱	
۲	۲	
۳	۳	
۴	۴	
۵	۵	
۶	۶	
۷	۷	
۸	۸	
۹	۹	
۱۰	۱۰	
۱۱	۱۱	
۱۲	۱۲	

مهر و امضای رابط آموزشی بخش

نام بخش: تاریخ تکمیل:

بیماری اجراحی های شایع بخش:

حالات شایع دیگر:

پرسش‌های شایع بخش:

اقدامات تخصصی شایع به شرح زیر:

☐

توضیحات:

مهر و امضاء مسئول آموزش به بیمار بخش

[illegible]

مدیریت زمان در طی فرایند بررسی نیاز آموزشی

- یک بررسی مناسب زمان بر هست. بررسی نیازمند صرف زمان برای مشاهده دقیق و گوش دادن فعال هست
- بیمار و خانواده باید زمانی برای گفتن سخنان خود داشته باشند
- بررسی می تواند در هر زمانی بوسیله تعامل مناسب مراقبین سلامت با بیمار و خانواده صورت پذیرد
- بیماران به محدودیت زمان پرسنل پرستاری برای امر بررسی نیاز و آموزش حساس می باشند. زمان دقیق و مدت و موضوع مصاحبه را از قبل با بیمار هماهنگ نمایید
- بسته به شرایط، محیط و زمان بررسی تغییر می یابد. در درمانگاه، هنگام معاینه و پذیرش بیمار، هنگام ارائه مراقبت به بیمار

نحوه نوشتن نیاز آموزشی بیمار

➤ در ثبت نیاز آموزشی بیمار از واژه ی عدم آگاهی استفاده نگردد، بلکه از عبارت نقص یا کمبود آگاهی استفاده شود

➤ مثال:

➤ عدم آگاهی بیمار در خصوص مراقبت از زخم پای دیابتیک **غلط**

➤ نقص در آگاهی یا کمبود آگاهی بیمار در خصوص مراقبت از زخم پای دیابتیک **صحیح**

نمونه تشخیص های پرستاری برای مددجویان نیازمند یادگیری

➤ حفظ سلامتی تغییر یافته

➤ نقصان دانش (مربوط به حیطه شناختی)

➤ نقصان دانش (مربوط به حیطه عاطفی)

➤ مدیریت غیر موثر برنامه درمانی

➤ عدم پذیرش (دارو)

➤ نقص در مراقبت از خود (استحمام/ بهداشت فردی)

➤ طبقه بندی تشخیص ها بر اساس سه حیطه یادگیری به پرستار کمک می کند تا توجه خاصی به موضوع مربوطه و شیوه های آموزشی داشته باشد

➤ در صورت تعدد نیاز آموزشی باید الویت بندی گردد

“

نیاز سنجی:

نیاز سنجی فرایندی نظام دار برای تعیین اهداف، شناسایی فاصله بین وضع موجود و هدف ها و نهایتا تعیین اولویت ها برای عمل می باشد.

- فرایند جمع آوری و تحلیل اطلاعات است که منجر به شناسایی نیازهای افراد، گروهها، موسسات، جامعه محلی و جامعه به طور کلی می شود.

- فرایند شناسایی نیازهای مهم و فراهم کردن زمینه رفع آن نیازهاست

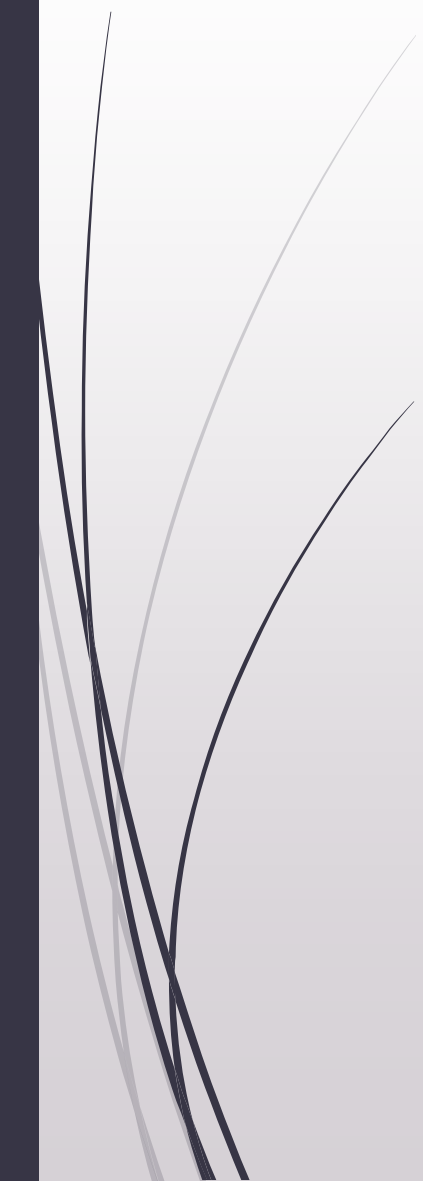

منابع تعیین اهداف آموزش

✓ نیاز فراگیران

✓ نیاز جامعه

✓ دانش و دیدگاه متخصصان

طبقه بندی اهداف آموزشی

۱- حیطه شناختی Cognitive Domain

- فراگیر بیماری دیابت را تعریف کند. (حیطه شناختی)

- بیمار انواع دیابت و علت آنرا بیان کند. (حیطه شناختی)

۲. حیطه عاطفی Affective Domain

- مددجو رژیم غذایی دیابت را رعایت نماید.
(حیطه عاطفی یا نگرش)

- مددجو اهمیت دوز (مقدار) انسولین را بیان نماید.
(حیطه عاطفی یا نگرش)

۳. حیطه روانی - حرکتی (مهارتی)

Psychomotor Domain

- بیمار قند خون خود را با نوار گلیکومتر، اندازه گیری نموده و نحوه صحیح خواندن آن را نشان دهد. (حیطه روانی - حرکتی)

- مددجو تکنیک صحیح تزریق انسولین را در عمل نشان دهد. (روانی - حرکتی)

به مجموع سه حیطه KAP گفته می شود.

Knowledge ,Atitude, Practice

Daveh سه نوع آمادگی را برای انجام مهارت
حرکتی ضروری می داند:

۱. آمادگی شناختی

۲. آمادگی جسمی

۳. آمادگی عاطفی

هدف کلی آموزش Central Objection:

برای مشخص نمودن هدف کلی آموزش باید به موارد زیر توجه شود:

۱- بیمار از وظایفی که در آینده خواهد داشت کاملاً آگاه باشد.

۲- باید ارتباط منطقی بین هدف کلی محتوی آموزشی مورد نظر و وظایف معین آینده بیمار را در نظر گرفت.

۳- هدف کلی بهتر است با فعلی که دلالت بر فعالیتی از طرف فراگیر است بیان شود.

۴- فعل مورد نظر بهتر است از نظر ساختاری به صورت زمان ساده باشد.
مانند می داند، می فهمد ، بکار می برد.

۵- در نوشتن هدف کلی نباید بیش از یک نوع نتیجه یادگیری گنجانده شود و به صورت مفید، خلاصه و قابل تفسیر نوشته شود.

هدف جزئی (هدف مرحله ای)

Specific Objective

مثال: هدف کلی : مددجو بیماری سل را می شناسد.

هدف جزئی : مددجو قادر باشد:

بیماری سل را تعریف کند.

اپیدمیولوژی بیماری را شرح دهد.

اتیولوژی بیماری را شرح دهد.

تظاهرات بالینی بیماری را نام ببرد.

روش های درمان بیماری سل را توضیح دهد.

و

اهداف رفتاری (هدف های اجرایی)

Specific Observable Behaviors

افعال رفتاری :

- بیان کردن
- تمیز دادن
- محاسبه کردن
- نشان دادن
- ارتباط دادن

خصوصیات اهداف رفتاری :

۱. رفتار

۲. شرایط

۳. معیار

مثال ۱: فراگیر بتواند علایم بیماری در یک متن را مشخص کند و دور آن را خط بکشد.

رفتار

رفتار

مثال ۲: با استفاده از هر گونه منبعی روش های تشخیصی

شرایط: امکانات

بیماری خود را مشخص نماید.

رفتار

مثال ۳: بدون استفاده از محتوای آموزشی دوز

شرایط : محدودیت

مورد نیاز انسولین بر اساس قند خون را برآورد نماید.

رفتار

مثال ۴: بیمار دیابتیک بتواند وزن خود را قبل از غذا
اندازه گیری کند.

شرایط

رفتار

مثال ۵: مادر بتواند قد نوزاد را در حالت خوابیده و

شرایط

با حداکثر ۱٪ خطا اندازه گیری کند.

رفتار

معیار

مثال ۵: فراگیر علایم بیماری سل را با استفاده از قلم و کاغذ

شرایط

در مدت ۵ دقیقه لیست کند.

رفتار

معیار

مثال ۶: روش های درمانی متداول بیماری صرع را
در دو جمله با استفاده از قلم و کاغذ توضیح دهد.

رفتار

شرایط

معیار

مثال ۷: ۴ مورد از مراقبت های ویژه بیمارانی که

معیار

زیر چادر اکسیژن قراردارند را توضیح دهد.

رفتار

شرایط

